

**RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE**

**Brussel, 26 november 2009 (27.11)
(OR. en)**

**15359/1/09
REV 1**

**JAI 773
ECOFIN 695
TRANS 436
RELEX 999
ECO 128
PESC 1460
COTER 123
ENFOPOL 278
COSDP 1040
PROCIV 168
ENER 364
ATO 132
DATAPROTECT 68
TELECOM 231**

NOTA

---

van: de coördinator voor terrorismebestrijding van de EU
aan: de Raad / de Europese Raad

Betreft: Terrorismebestrijdingsstrategie van de EU - Discussienota

---

Sinds mijn benoeming tot coördinator voor terrorismebestrijding breng ik regelmatig verslag uit aan de Europese Raad over ontwikkelingen in de strijd tegen terrorisme, en schrijf ik discussienota's over de belangrijkste vraagstukken waarover de beleidsmakers zich moeten buigen.

Deze nota verschijnt op een cruciaal moment, aangezien de Raad momenteel, naar aanleiding van de instemming met het Verdrag van Lissabon, ingrijpende veranderingen in de manier waarop de EU-instellingen werken, bestudeert. De EU komt binnenkort ook met een nieuw vijfjarenplan voor Justitie en Binnenlandse Zaken, het programma van Stockholm, waaraan ik een afzonderlijke, uitvoerige bijdrage heb geleverd. Eén van de prioriteiten van het volgende voorzitterschap is de aanneming van een interne veiligheidsstrategie, waarin terrorisme waarschijnlijk een belangrijke plaats zal innemen. In plaats van dit alles uitvoerig te herhalen, en het actieplan terrorismebestrijding te herzien, heb ik van de gelegenheid gebruik gemaakt om een discussienota te schrijven die korter en veeleer strategisch is. De nota wil een beschrijving geven van de veranderende aard van terrorisme, wil nogmaals bevestigen dat de terrorismebestrijdingsstrategie van de EU valabel is, en enige grote uitdagingen aanstippen die in de toekomst moeten worden aangepakt.

De dreiging

Er zijn al meer dan acht jaar verstreken sedert de rampzalige aanslagen van 11 september, vijf jaar sedert de bomaanslagen in Madrid en vier jaar sinds de aanslagen van 7 juli in Londen. In het huidige klimaat is het logisch dat men zich afvraagt of terrorisme nog steeds iets is waar we ons zorgen over moeten maken. Midden in de stroom van andere wereldwijde crises die een veel rechtstreekser invloed hebben op het leven van de mensen, lijkt er een soort "terrorismebestrijdingsmoeheid" op te treden.

Maar het feit dat een gebeurtenis van de omvang van 7 juli zich in Europa niet heeft herhaald betekent niet dat Al Qaida of andere militante groepen geen pogingen hebben ondernomen. Het is veeleer een eerbetoon aan het welslagen van de maatregelen die we reeds nemen om de dreiging tegen te gaan. De politie in Europa en de VS heeft een aantal complotten verijdeld, waarvan een aantal gericht was op het openbaar vervoer. De afgelopen maanden was er in Milaan de aanslag tegen een legerkazerne, gelukkig met aanzienlijk minder schade dan het geval had kunnen zijn. Er is personeel gearresteerd dat in gevoelige instellingen werkte. Buiten Europa zijn EU-onderdanen in de grote aanslag in Mumbai in november 2008 het doelwit geweest van aan Al Qaida gerelateerde groeperingen en de afgelopen maanden zijn in Noord-Afrika en Pakistan EU-onderdanen gegijzeld en gedood. Ook in de VS zijn arrestaties verricht in verband met een complot voor een aanslag op de Deense krant die beroemd is geworden door de publicatie van spotprenten van de profeet Mohammed.

De kern van Al Qaida, die waarschijnlijk ergens op de grens van Pakistan en Afghanistan zit, is onder enorme druk komen te staan van militaire operaties van de VS en Pakistan. Ook is die kern uit evenwicht gebracht door de verkiezing van president Obama, die de propaganda van Al Qaida een zichtbare uitdaging heeft gesteld. Al Qaida blijft echter de grootste bedreiging voor Europa en hoewel de organisatie ervan is aangetast, is de propaganda van Al Qaida nog steeds sterk genoeg om mensen overal ter wereld, ook in Europa, te inspireren en te motiveren om zich in te laten met terrorisme als oplossing voor de problemen die zij om zich heen zien. Al Qaida zoekt naar nieuwe schuilplaatsen om zich te hergroeperen en zijn campagne voort te zetten, momenteel vooral in de Sahel en Jemen, maar dit gevaar bestaat overal waar er een combinatie is van zwakke staten en onmachtig bestuur. Jonge Europeanen reizen nog steeds naar conflictgebieden, zoals de grens van Afghanistan en Pakistan, of in toenemende mate naar Somalië, om een opleiding tot terrorist te volgen en zich aan te sluiten bij Al Qaida. Anderen staan alleen via internet met de organisatie in verbinding. Dit soort terrorisme "van eigen kweek" vergt weinig middelen en is lastiger op te sporen omdat het geen fysieke banden hoeft te hebben met wat we het "centrale Al Qaida" zouden kunnen noemen.

Het terrorisme van militante islamieten blijft de grootste dreiging voor heel Europa, maar een aantal lidstaten hebben nog steeds hun eigen binnenlandse terreurproblemen en we moeten niet de mogelijkheid uit het oog verliezen dat andere splintergroeperingen op de langere termijn hun toevlucht nemen tot politiek geweld op Europese schaal, zoals in het verleden is gebeurd.

Van terrorisme blijft dus een aanzienlijke dreiging uitgaan, maar nog belangrijker is dat het voortdurend verandert, naar aanleiding van onze pogingen om het te bestrijden en ook omdat zich nieuwe gelegenheden aandienen. De opkomst van zelfstandig beginnende "eenzame wolven" (of kleine groeperingen) die geen organisatorische banden hebben maar uitsluitend werken vanuit materiaal dat zij zelf op internet vinden, is daarvan een voorbeeld. Terroristische groeperingen hebben reeds belangstelling getoond voor het ontwikkelen van hun CBRNE-vermogen. Om Europa verder te beschermen tegen een aanslag met vele slachtoffers moeten onze terrorismebestrijdingsmaatregelen net zo snel en doeltreffend evolueren als de terroristen. Terroristische aanslagen gebeuren wanneer "willen" en "kunnen" elkaar ontmoeten. We moeten aan beide aspecten werken.

De terrorismebestrijdingsstrategie van de EU

Het is altijd beleid geweest van de EU om terrorisme te behandelen als een misdaad, die binnen het strafrechtelijk kader moet worden bestreden. Deze benadering heeft vele duidelijke voordelen, waarvan de belangrijkste is dat het helpt de terroristen van alle glorie te ontdoen. De "krijgsgevangenen" in Guantánamo zijn een belangrijk onderdeel van de propaganda van Al Qaida, veroordeelde gevangenen in Europese gevangenissen worden niet vermeld.

Terrorisme verschilt van andere vormen van misdaad in die zin dat het wordt gepleegd met het oog op politiek, en niet financieel, gewin. Dat verklaart het grote politieke belang dat aan de bestrijding van terrorisme wordt gehecht en de daaruit voortvloeiende noodzaak van een politieke reactie. De strijd tegen terrorisme is een van de belangrijkste gebieden waarop Europese burgers, volgens onderzoeken van Eurobarometer, de noodzaak van een gemeenschappelijk Europees antwoord onderkennen.

Maar wanneer men terrorisme eenvoudigweg beschouwt als een misdadig verschijnsel, heeft dat nadelen. De factoren die de motivering zijn van terrorisme worden dan afgezwakt en er wordt een rechtlijnige repressieve aanpak aangemoedigd. In het verleden zijn terrorismebestrijdingsmaatregelen vaak pas in grote haast genomen, naar aanleiding van grote aanslagen. In zulke omstandigheden is het ook weer absoluut noodzakelijk dat er zichtbaar repressief wordt opgetreden. De terrorismebestrijdingsstrategie van de EU is opgezet met de bedoeling deze tekortkoming te verhelpen door middel van een alomvattende aanpak, die geleidelijk moet worden uitgevoerd, zodat er een steviger en duurzame basis wordt gelegd voor langetermijnsucces tegen terrorisme. De beste manier om "terrorismebestrijdingsmoeheid" te overwinnen is een gelijkmatig tempo aan te houden en niet te snel naar voren te sprinten en uiteindelijk weer achterop te raken.

Onze analyse van wat er tot nog toe in het kader van de strategie is gedaan, en waarvan een afzonderlijke ontwerpversie wordt rondgedeeld, laat zien hoeveel er is gedaan, maar ook wat er nog moet worden gedaan. Er is reeds veel bereikt in Europa, zeker wat betreft BESCHERMEN en VERVOLGEN. Voor een beter evenwicht dient er te worden gewerkt aan VOORKOMEN en REAGEREN.

De tien grootste uitdagingen:

1. Slachtoffers. We moeten meer doen om de slachtoffers van terrorisme te ondersteunen. Dat is belangrijk op zich, om te laten zien dat ons beleid erop gericht is onze burgers die het doelwit zijn van terrorisme, te helpen. Slachtoffers van terrorisme zijn slachtoffers van een aanslag die tegen de gehele samenleving is gericht, en dus moet de samenleving blijk geven van solidariteit, erkenning en steun. En dat moet niet alleen om de slachtoffers te helpen genezen, maar ook om de aantrekkingskracht van terrorisme alle legitimiteit en luister te ontnemen. Terroristen rechtvaardigen de moorden die zij plegen door hun slachtoffers te ontmenselijken. We moeten het menselijke element weer centraal stellen.

2. Mensenrechten. We moeten een brede steun behouden voor de strijd tegen het terrorisme zowel in de EU als internationaal. Daarvoor is het van cruciaal belang dat we aantonen dat doeltreffende maatregelen tegen terrorisme en de bevordering van de mensenrechten twee doelstellingen zijn die elkaar versterken. Het belangrijkste is dat de transatlantische betrekkingen van cruciaal belang blijven voor Europa's veiligheid en de aanpak van de nieuwe regering van de VS, die sterk gedreven wordt door vraagstukken met betrekking tot de mensenrechten, is een uitgelezen kans om het partnerschap van de EU en de VS te verstevigen. We moeten hiervoor de basis leggen door een overeenkomst te sluiten over gegevensbescherming en -uitwisseling, evenals een degelijke overeenkomst voor de lange termijn ter ondersteuning van het programma voor het opsporen van de financiering van terroristische activiteiten. Een reeks gemeenschappelijke beginselen in de strijd tegen terrorisme, zoals voorgesteld in de verklaring van de EU en de VS over Guantánamo, zou de rechtsgrondslag voor onze gezamenlijke inspanningen kunnen verstevigen. Deze inspanningen moeten niet alleen gericht zijn op het verwezenlijken van onze eigen gemeenschappelijke ruimte van recht en veiligheid, maar we moeten ook meer samenwerken in derde landen en internationale instellingen om die ruimte van recht en veiligheid verder uit te breiden. We moeten de eensgezindheid in de VN over de wereldwijde strategie voor terrorismebestrijding behouden en verder uitbouwen, bijvoorbeeld door middel van het Alomvattend Verdrag betreffende internationaal terrorisme (CCIT).

3. We moeten ons preventieve werk intensiveren en verbreden. Er zijn uitvoerige studies gedaan naar de redenen waarom iemand terrorist wordt. Deze studies tonen aan dat de drijfveren voor dit soort radicalisering niet slechts in één geloof of één politieke overtuiging voorkomen. Er is dus een specifieke uitdaging, namelijk terrorisme voorkomen zonder een gemeenschap te stigmatiseren. We moeten met een open geest en zeer omzichtig te werk gaan om tot een evenwicht te komen. Daarbij moeten we onze eigen manier van denken onder de loep leggen, als onderdeel van wat er kan worden gedaan om te voorkomen dat gewelddadige radicalisering buiten de aandacht van de terrorismebestrijding valt, hoewel het een beleid blijft dat voor terrorismebestrijding relevant is. Dialoog tussen de culturen, samenhang in de gemeenschap en deelname door de gemeenschap hebben een duidelijk rendement qua terrorismebestrijding, maar dat rendement verliest aan waarde als terrorismebestrijding wordt gezien als de voornaamste drijfveer.

Ik raak er steeds meer van overtuigd dat we radicalisering moeten *voorkomen* maar dat we ook goede betrekkingen en praktijken in termen van inzet van de gemeenschap moeten *bevorderen*. Ook hiervoor is het nodig dat we verder kijken dan de kerntaken van terrorismebestrijding, en wel naar voor terrorismebestrijding relevante beleidsonderdelen en praktijken. Daarom zetten we ons krachtig in voor betere betrekkingen tussen de culturen middels initiatieven, zoals de Alliantie der beschavingen. We moeten meer echte dialoog tussen de culturen hebben. Om de vicieuze cirkel te doorbreken en manieren te vinden om de verschillen te begrijpen. Ook vanuit het oogpunt van voorkoming van extremisme heeft dialoog een grote waarde omdat een dialoog een duidelijke verwerping van de propaganda van extremisten inhoudt.

Op dat gebied rekenen we er zeer sterk op dat de lidstaten het voortouw nemen. Een aantal lidstaten heeft dat al gedaan als "leidinggevende landen" voor specifieke werkterreinen, zoals in mijn eerdere verslagen wordt beschreven. Voorts zou ik de schijnwerper willen richten op Nederland, dat met een concrete en praktische gerichtheid op de rol van plaatselijke actoren een feitelijk netwerk van de plaatselijke actoren uit zo'n tien lidstaten voor de uitwisseling van ervaringen heeft bewerkstelligd. Met dat soort uitwisseling van beste praktijken en concrete werkinstrumenten moeten we aan de slag. Alleen als we uitgaan van de ervaringen uit de eerste hand van plaatselijke werkers, zoals leraren, jeugdwerkers, politieagenten of communautaire verbindingsofficieren, pakken we de werkelijkheid op het terrein aan. We moeten inderdaad een meer multidisciplinaire aanpak hebben om alle uitdagingen te kunnen overzien en om met waarlijke antwoorden te komen.

4. Ontwikkeling en veiligheid (inclusief EVDB). We moeten een antwoord vinden op het probleem van mislukkende en mislukte staten, die niet alleen terroristen maar ook aan allerlei soorten misdaad potentiële vrijhavens bieden. Zonder veiligheid is geen ontwikkeling mogelijk. Zo kunnen we bijvoorbeeld geen doelstellingen voor onderwijs voor vrouwen verwezenlijken als terroristen alle scholen die vrouwen toelaten, platbranden. Dat wordt in toenemende mate door de ontwikkelingsgemeenschap erkend maar er bestaat nog steeds een aarzeling om geld voor hulp te gebruiken om de veiligheidsproblemen waarmee deze landen kampen, aan te pakken. We moeten ervoor zorgen dat de oorzaken van conflict en onveiligheid meer aandacht krijgen bij het opstellen van programma's voor duurzame ontwikkeling. Ook moeten we verder werken aan een betere coördinatie tussen instrumenten voor interne veiligheid en instrumenten voor GBVB/EVDB, niet alleen in het uitwisselen van informatie, maar ook bij het uitwisselen van ervaringen, zodat de uitgebreide bijdrage van de EU aan het tot stand brengen van veiligheid en het verbreiden van de rechtsstaat over de wereld, een zichtbaar rendement oplevert qua interne veiligheid. Dat is nodig om de voortdurende bijdrage van in het bijzonder personeel van binnenlandse wetshandhavingdiensten aan deze missies te billijken.

5. Het juridisch kader. Het kaderbesluit van 2008 inzake aanzetting, rekrutering en opleiding was een grote stap voorwaarts. We moeten de uitvoering ervan volgen. Meer in het algemeen moeten we voortgaan met de onderlinge aanpassing van het strafrecht van de lidstaten zodat wordt voorkomen dat er, als gevolg van verschillen tussen de definities, achterpoortjes ontstaan waarlangs gedrag dat in één lidstaat illegaal is, zich eenvoudigweg naar een andere lidstaat verplaatst. Dat is in het bijzonder van belang wanneer er nieuwe misdrijven worden gecreëerd.

Er moet een nieuw, op wederzijdse erkenning gebaseerd juridisch instrument komen, waarmee in grensoverschrijdend onderzoek bewijsmateriaal kan worden verzameld, en dat alle soorten onderzoeksmaatregelen dekt, zodat echt geïntegreerde grensoverschrijdende onderzoeken mogelijk worden, en in terrorismeonderzoeken komt veel vaker een grensoverschrijdend element voor dan in gewone misdaad. Ook moeten we kijken naar de noodzaak om gemeenschappelijke wetgeving aan te nemen over nieuwe onderzoekstechnieken (zoals online computeronderzoek). Andere uitdagingen zijn bijvoorbeeld dat er moet worden nagedacht over het juiste rechtskader voor het aanpakken van "deelname" aan terroristische groeperingen, wanneer zulke groepen een los verband hebben of hooguit een virtueel bestaan leiden (zoals de "eenzame wolven"). Ook moet er worden nagedacht over de vraag of naar een opleidingskamp voor terroristen gaan strafbaar moet worden gesteld zoals in sommige landen is gebeurd.

6. Informatiebeheer en gegevensbescherming. De zaak Zazi in de VS toont aan hoe het verzamelen van gegevens een doeltreffend instrument kan zijn in onderzoeken in het kader van terrorismebestrijding. Gefragmenteerde verzoeken om nieuwe maatregelen voor gegevensbescherming zonder enige toelichting op een onderliggende strategie hebben echter geleid tot indianenverhalen over een geheim Big Brother-plan. Het echte probleem was dat we geen plan hadden. We moeten een strategie bedenken voor het verzamelen van alle gegevens die we nodig hebben, maar om redenen van bescherming van de privacy mogen het alleen gegevens zijn die noodzakelijk zijn. De voorgestelde conclusies van de Raad zijn een grote stap in de goede richting voor de verwezenlijking hiervan, omdat er een methodologie in wordt uiteengezet die ervoor zorgt dat de besluiten over beheer en uitwisseling van gegevens worden genomen op een coherente, professionele, efficiënte, kosteneffectieve, verantwoordelijke en begrijpelijke wijze.

In de meeste gevallen blijkt uit de lering die is opgedaan na grote terroristische gebeurtenissen dat er aanwijzingen zijn dat een aanslag voorkomen had kunnen worden indien alle relevante informatie op het juiste moment bij de juiste mensen beschikbaar was geweest. We moeten de manier waarop de lidstaten informatie aan Europol en Eurojust doorgeven, verbeteren. Alle lidstaten moeten een nationaal fusiecentrum hebben en we moeten een netwerk opzetten dat al deze centra verbindt. Afhankelijk van de bevindingen van de EU-strategie voor het beheer van informatie en van wat we leren uit de nationale ervaringen met PNR-systemen, moeten we in dit verband nadenken over de noodzaak van een EU PNR, en de mogelijkheid van een EU-programma voor het opsporen van de financiering van terroristische activiteiten (TFTP). Een bijkomend voordeel van het ontwikkelen van onze eigen Europese PNR (of zelfs TFTP) zou zijn dat we daarmee een gelijkwaardiger partnerschap met de VS tot stand brengen.

7. Zachte doelwitten. Vervoersystemen en prestigieuze hotels behoren tot de geliefkoosde doelwitten van terroristische groeperingen. We moeten het werk aan veiligheid in de lucht- en zeevaart opvoeren, in nauwe samenwerking met de vervoerders, zodat het effect op de reizigers zo klein mogelijk wordt gehouden (bijvoorbeeld zoeken naar manieren om weer toe te staan dat vloeistoffen aan boord van vliegtuigen worden meegenomen). Ook moeten we beginnen te werken aan potentiële doelen die tot nog toe minder aandacht hebben gekregen zoals het openbaar vervoer in de steden en hogesnelheidstreinen. Tegen grote evenementen (onlangs nog het Oktoberfest in Duitsland) zijn in het verleden specifieke terroristische dreigingen gericht. In een aantal landen richten terroristische organisaties zich specifiek op het toerisme om zo financiële schade te berokkenen. Uit de aanslagen in Mombay hebben we geleerd dat we noodplannen moeten opstellen voor meervoudige aanslagen in grote steden, en dat we oefeningen moeten houden. De komende jaren staan een aantal evenementen op het programma, zoals de Olympische Spelen in 2012 en Euro 2012, waar een geslaagde terreuraanslag uiteraard transnationale gevolgen zou hebben. De EU moet de mechanismes voor civiele bescherming waarover zij beschikt (zoals het waarnemings- en informatiecentrum, en de reactie-"modules") blijven verbeteren en tevens een ambitieus oefeningsprogramma hebben voor het testen van deze systemen en zij moet ideeën lanceren om deze verder te ontwikkelen, niet in het minst in het kader van regelingen na Lissabon (zie hierna).

8. Kritieke infrastructuur en cyberspace. We moeten nadenken over wat in de wereld van vandaag moet worden verstaan onder "kritieke infrastructuur" en de richtlijn over de bescherming van kritieke infrastructuur dienovereenkomstig aanpassen. In breder verband moet er een algemene coördinatie komen van de diverse aspecten van de bestrijding van terrorisme in cyberspace. Dit moet niet alleen worden gezien als kritieke infrastructuur, maar ook als een arena voor de propaganda-oorlog en voor rekrutering voor terrorisme, een ruimte waarin terroristen moeten worden gevolgd en in de gaten gehouden, de plaats voor computercriminaliteit en mogelijk ook voor gerichte aanslagen (cyberoorlog). We moeten de legitieme verwachtingen van de burgers qua privacy in de virtuele wereld in evenwicht brengen met de mogelijkheid om diegenen die kwaad in de zin hebben, op te sporen (denk aan regulering van versleuteling).

9. Publiek-private partnerschappen. We moeten meer doen om de particuliere sector een actieve rol te laten spelen en publiek-private partnerschappen te ontwikkelen in de terrorismebestrijding. Om te beginnen moeten we een proactieve en continue dialoog met de particuliere sector aangaan. De aanzet daartoe zou kunnen worden gegeven door een topbijeenkomst van vertegenwoordigers van de Europese veiligheidssector, de nieuwe EU-instellingen en vertegenwoordigers van de lidstaten. Een van de resultaten van zo'n dialoog zou moeten zijn dat er informele netwerken worden opgezet tussen beleid, mensen die werken in de terrorismebestrijding, de particuliere sector en de maatschappelijke organisaties. Naast de vervoerssector (zoals eerder genoemd) moet er meer worden gedaan met particuliere exploitanten van hotels en andere plaatsen waar veel mensen komen (zoals ziekenhuizen enz.). Een andere prioriteit zou moeten zijn de beste praktijken te verzamelen betreffende de betrekkingen tussen financiële instellingen, de wetshandavings- en de inlichtingendiensten. In het bijzonder in de terrorismebestrijding zijn er minder verdachte patronen zichtbaar in het witwassen van geld en de financiële instellingen hebben meer hulp nodig bij het signaleren van verdachte transacties.

10. Aan veiligheid gerelateerd onderzoek. In tegenstelling tot het leger kent de wetshandavingssector geen traditie van plannen van wat men in de toekomst van de technologie zal verlangen. De markt voor producten voor de interne veiligheid in Europa blijft erg versnipperd. De wetshandhaving zou ermee gediend zijn, en het zou een sterkere Europese veiligheidssector ten goede komen, als we een echte dialoog konden aangaan en uitbreiden over toekomstige behoeften qua technologie op het gebied van de interne veiligheid. Het verslag van het ESRIFF zou daarvoor een goed uitgangspunt zijn. Ook moeten we het Europees netwerk van diensten voor binnenlandseveiligheidstechnologie versterken en trachten meer synergieën op onderzoeksgebied te bewerkstelligen tussen defensie en binnenlandse veiligheid.

Volgende stappen

Met het verdwijnen van de pijlers wordt het op een aantal gebieden mogelijk een meer geïntegreerd beleid te voeren. Zoals ten aanzien van de grootste uitdagingen hierboven is uitgelegd, zijn interne en externe aspecten onlosmakelijk met elkaar verbonden en is een multidisciplinaire aanpak, die dwars door diverse ministeries loopt, van wezenlijk belang. Het wegvallen van het onderscheid tussen de pijlers zal zo'n aanpak binnen de EU-instellingen vereenvoudigen en de doeltreffendheid in de beleidsvorming aanzienlijk doen toenemen. Zo zullen er gemakkelijker koppelingen gemaakt kunnen worden tussen wetshandavingsinstanties en GBVB-missies, en Europol en Frontex zullen nauwer kunnen samenwerken.

Wat betreft toekomstige operationele samenwerking moet het Permanent Comité binnenlandse veiligheid (COSI) het kader bepalen waarin de lidstaten en de EU-agentschappen op het gebied van terrorismebestrijding werken. Er moet in het bijzonder meer worden gedaan aan het stimuleren van de oprichting van gezamenlijke onderzoeksteams voor terrorismebestrijding met deelname van Europol en Eurojust (en financiële steun van de EG). We moeten snel de besluitvormingsprocedure opstellen en aannemen voor het gebruik van de solidariteitsclausule. De CCA (crisiscoördinatierегeling) biedt hiervoor een goed model dat degelijk is getest.

Overigens moet de toekomstige organisatie van de EU-instellingen na de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon nog definitief worden vastgesteld, zodat dit niet het juiste moment is voor een uitvoerige organisatorische beschouwing. Het zou de vooruitgang echter zeer ten goede komen als er op EU-niveau een netwerk bestond van hoge nationale ambtenaren die allemaal op beleidsniveau een overzicht hebben van wat hun land aan terrorismebestrijding doet. Veel lidstaten hebben een Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding aangesteld. Aangezien de bestuurlijke stelsels onderling sterk verschillen, is er niet één model dat overal kan worden geïmporteerd, zodat iedere lidstaat zelf een oplossing moet zoeken. Gelet op het feit dat terrorismebestrijding politiek zeer gevoelig ligt, zou ik veel waarde hechten aan de praktische toets die zo'n netwerk van hogere ambtenaren zou bieden.